

Ladislav Babić

Zašto postoji “nešto” a ne “ništa”?

I najveći geniji koji su zadužili cijelo čovječanstvo za svu njegovu budućnost unaprijed, samo su ljudi. Što znači da su, poput i najvećih budala, ograničeni svojim umom i svjetonazorom epohe koji tek prigodice – u genijalnim bljeskovima nadahnuća – mogu prevazići, otvarajući nam drukčija viđenja i trasirajući nove puteve spoznaje. Zaslužno ih pamtimo - pružajući im što simboličke a što stvarne počasti - kao svjetionike čovječanstva, po možda desetak posto provjerenih i dokazanih doprinosa zbog kojih ih s razlogom uvažavamo, dok preostalih devedesetak posto zabluda ili gluposti koje su lupetali, tek dopunjuju njihovu pitoresknu sliku kao ljudskih bića od krvi i mesa koja, poput sviju nas u nekim stvarima imaju pravo, upravo kao što su zabludjeli u drugima. *Newtona* ne cijenimo po njegovim alkemičarskim lutanjima ili vjerskim ubjeđenjima, već po onome što je trajno ostavio u amanet čovječanstvu, a što već stoljećima krase svaki udžbenik fizike i matematike. Znanstvena uvaženost se ne gradi na kompletnom intelektualnom liku čovjeka, već na njegovom stvarnom, dokazanom i provjerenom doprinosu. Premnogi ljudi međutim nisu sposobni izdvojiti suštinu, žito od kukolja, i nastoje kojekakvim neutemeljnim primjedbama dovesti u pitanje znanstveni svjetonazor. Dakako da potpunu sliku svijeta – a ovdje govorim tek o onoj objektivnoj, naučnoj – komplementiraju i umjetnosti, te subjektivni dojmovi jedinki koji kao takvi imaju vrijednost samo za njih, njihove istomišljenike ili obožavatelje. Upravo takvi nastoje poljuljati cijeli temelj znanosti, obrazlažući to

jednim od pokretača nauke – skepsom, odnosno sumnjom u sve i sva – te neupitnom konstatacijom da u demokraciji svatko ima pravo iznijeti svoj stav. Zaboravljajući pritom da to pravo ni u kojem slučaju ne predodređuje njegovu točnost!

Dok i netočni i/ili subjektivni stavovi imaju svoj legitimitet u umjetnosti, znanost oni nimalo ne zanimaju. I tu je razdvojna točka između mašte i stvarnosti. Za pravog naučnika nije važna mašta, već – stvaralačka mašta. Ipak, ne mali broj ljudi zamišlja kako bi „dokoni“ znanstvenici trebali dokazivati ili obarati svaku njihovu fantastičnu pretpostavku, pravdajući to očekivanje upravo nepovjerenjem u sve postojeće. Zaboravljaju pritom da se istraživačka skepsa tijekom provjeravateljskog i dokazivačkog rada pretvara u izvjesnost, na kojoj počivaju čvrsti temelji znanosti. Istina se gradi korak po korak, od temelja prema krovu - kao kuća - gdje se svaki puta ne dovode u pitanje temelji, te se zgrada uvijek nanovo ruši i podiže iz samog početka. Bazne osnove na kojima znanosti počivaju se stoljećima dobro drže, te nije primjećeno da svako malo imamo neku drukčiju prirodnu (ili društenu) nauku. Nauka se od filozofije (a metafiziku i „filozofiju“ dokonih maštara nećemo ni spominjati) razlikuje po tome što ima povijesni logički kontinuitet, gdje sve naredne stvari počivaju na prethodnima, a sve prethodne se javljaju kao aproksimacije onih narednih. Kod filozofije, u osnovi možemo razlikovati dva smjera zaključivanja - *idealistički i materijalistički* - u kojima se filozofi (kojem god od njih pripadali) logički nikako ne moraju međusobno nadovezivati. Filozofski sistemi su uglavnom otoci opkoljeni oceanima praznine. Znanost je sasvim drukčija! Od *Talesa* ili *Pitagore* do - primjerice - *Einsteina* i najnovijih otkrića, možemo pratiti tu zlatnu, neprekinutu logičku nit nauke. Na žalost, preveliki je broj onih koji to ne uviđaju i ne shvaćaju. Time samo konstatiram činjenicu, apsolutno ne omalovažavajući (poput mnogih prirodoznanstvenika) doprinose filozofije i mnogih filozofa u postavljanju intrigantnih pitanja, kao poticaja za daljnje propitivanje stvarnosti.

Jedan od metafizičkih konceptata koji kroz cijelu povijest ljudskog roda prati čovječanstvo, miješajući se i kritizirajući znanstvenu sliku svijeta, je i koncept Boga. Problem svih sljedbenika te pretpostavke, temelja svakojakih religija, je što ne shvaćaju njegovo antropomorfno porijeklo (čovjek je stvorio Boga, a ne bog

čovjeka), kao i njihova podsvijesna (slijedom kulturalnog naslijeđa, umjetničkih djela, obiteljskog i društvenog odgoja) indoktriniranost kreacionizmom, čega su nesposobni riješiti se. Kroz cijelu povijest prirodnih znanosti ideja Boga, odnosno Kreatora ove ili one vrste (što se ponavlja u navodno sasvim drukčijim a u osnovi istim, suvremenim oblicima), nije iznjedrila ni jedan jedini korak koji je unaprijedio znanost. Zato najpametniji i najslobodniji umovi, koji imaju širi vidokrug i obuhvatniju sliku svijeta, odustaju od te ideje shvaćajući njenu jedinu utemeljenost u mitu o postanku, kojega čovječanstvo nikako da se riješi.

Bezbrojni pojedinci radije vjeruju u simulacije, kreatore, boga i postanak negoli u zakone o očuvanju mase i energije, impulsa i kutne količine gibanja, električnog naboja i slične, koji čvrsto i utemeljeno govore da je svijet oduvijek postojeći, nestvoren, i da se samo mijenja njegova forma preobrazbom materije iz jednog oblika u drugi oblik. Već rekoh kako ni genijalci, poput neobrazovanih ili maštom zavedenih laika, nisu izuzeti od povremenih lupetanja budalaština. Do krajnjih granica gluposti dovelo je razmatranje odgovora na jedno - logički sasvim neutemeljeno, stoga i krivo postavljeno – pitanje. Za razliku od – primjerice - [Živka Kustića](#), [Stephen Hawking](#) (to su samo dva od mnogobrojnih primjera) svakako spada u prvu kategoriju, no oboje su na istoj intelektualnoj poziciji “dubokoumno” razglabajući o notornoj gluposti:

Zašto postoji “nešto” a ne “ništa”?

Ovako formulirano, pitanje predstavlja krajnju logičku besmislicu koja se uvaljuje kao krucijalni filozofski problem, o kojem se pišu knjige i u beskraj se o njemu raspravlja.

Riječ “nešto” implicitno u sebi podrazumijeva *postojanje*, dok riječ “ništa” - također prešutno - u sebi podrazumijeva *nepostojanje*. Prema tome, “ništa” *ne može postojati!* (osim kao riječ, tvorevina ljudskog uma, koja upravo označava nepostojanje) - pa spomenuto pitanje sasvim gubi logički smisao, svodeći raspravu na budalaštinu, a diskutante na hrpu mlatitelja prazne slame. U par gornjih redaka razriješena je "misterija" o kojoj se pišu traktati. Znanost se bavi *postojećim* - daklem “nečim” - a ne *nepostojećim*, odnosno “ničim”! Pravo pitanje je o transformacijama “nečega” iz jednog oblika u drugi, i treba ga formulirati u vidu:

Zašto “nešto” postoji u “ovom” obliku, a nesposobno je postojati u nekom “drugom” obliku?

Stotine ljudi ne može počistiti bunar koliko ga jedna budala može zagaditi ili, drugim riječima – „*ne može pametan toliko popustiti koliko budala može zategnuti*“. Može se razumijeti i ograničenost znanstvenika (svi mi dosežemo, kad-tad, do granica svojih intelektualnih sposobnosti) ili njihova želja da – pod klinkom svoje uvaženosti – pokupe tantijeme od autorskih prava na svoja razmišljanja servirana javnosti, no nije naodmet još jednom ponoviti kako je za dokučivanje istine potrebna ne mašta, već stvaralačka mašta. A to razlikuje puke fantaste od spoznavatelja istine.

27.6.2013.

PR
DIOGEN pro kultura
<http://www.diogenpro.com>